Test Booklet No.
परीक्षण पुस्तिका सं.

Subject : BUSINESS STUDIES
Code : 305 EMR
Medium : English and Marathi

Test Booklet Code
परीक्षण पुस्तिका कोड

A

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)
(इस परीक्षण पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक आपसे ऐसा करने के लिए न कहा जाए)

*Time Allowed : **45** minutes* *निर्धारित समय : **45** मिनट*	*Maximum Marks : **200*** *अधिकतम अंक : **200***	*Total Questions : **50*** *कुल प्रश्न : **50***	*Number of questions to be answered : **40*** *उत्तर दिए जाने वाले प्रश्नों की संख्या : **40***

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.
या प्रश्नपत्रिकेचा प्रयत्न करण्यापूर्वी कृपया या पृष्ठावर आणि मागील पृष्ठावर दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचा.

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Marathi. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **A**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

उमेदवारांसाठी महत्त्वाच्या सूचना :

1. चाचणी पुस्तिकेत इंग्रजी आणि मराठीमध्ये छापलेले **50** प्रश्न आहेत. यापैकी, उमेदवाराला कोणत्याही **40** प्रश्नांची उत्तरे देणे आवश्यक आहे. उमेदवाराने 40 पेक्षा जास्त प्रश्नांची उत्तरे दिल्यास, पहिल्या 40 प्रश्नांची उत्तरे मूल्यमापनासाठी विचारात घेतली जातील.
2. फक्त OMR उत्तरपत्रिकेत **निळ्या/काळ्या** बॉल पॉइंट पेनने तुमचे तपशील काळजीपूर्वक भरा .
3. प्रतिसाद चिन्हांकित करण्यासाठी फक्त निळा/काळा बॉल पॉइंट पेन वापरा.
4. या चाचणी पुस्तिकेचा **कोड A** आहे . OMR उत्तरपत्रिकेवर मुद्रित केलेला CODE या चाचणी पुस्तिकेवरील **कोड** सारखाच असल्याची खात्री करा. तसेच तुमची चाचणी पुस्तिका क्रमांक आणि OMR उत्तरपत्रिका सारखीच असल्याची खात्री करा. विसंगती आढळल्यास, उमेदवाराने चाचणी पुस्तिका आणि OMR उत्तरपत्रिका या दोन्ही बदलण्यासाठी तत्काळ पर्यवेक्षकाकडे प्रकरणाचा अहवाल द्यावा. परीक्षा सुरू झाल्यापासून पाच मिनिटांनंतर यासंदर्भातील कोणताही दावा मान्य केला जाणार नाही.
5. प्रश्नपत्रिकेचा प्रयत्न करण्यापूर्वी कृपया तपासा की या चाचणी पुस्तिकेत एकूण **28** पृष्ठे आहेत आणि OMR उत्तरपत्रिकेत एक पत्रक आहे. परीक्षेच्या सुरूवातीस पहिल्या पाच मिनिटांत, उमेदवारांना चाचणी पुस्तिकेची आणि OMR उत्तरपत्रिकेची सर्व पाने योग्यरित्या छापली गेली आहेत आणि त्यांची कोणत्याही प्रकारे हानी होणार नाही याची खात्री करण्याचा सल्ला दिला जातो.
6. प्रत्येक प्रश्नाला चार पर्याय आहेत. या चार पर्यायांपैकी **सर्वात योग्य पर्याय** निवडा आणि OMR उत्तरपत्रिकेवरील संबंधित वर्तुळ निळ्या/काळ्या बॉल पॉइंट पेनने गडद/काळे करा.
7. प्रत्येक बरोबर उत्तरासाठी पाच (5) गुण दिले जातील. प्रत्येक चुकीच्या उत्तरासाठी एक (1) गुण वजा केला जाईल. एका प्रश्नासाठी एकापेक्षा जास्त वर्तुळ गडद/काळे केलेले आढळल्यास ते चुकीचे उत्तर मानले जाईल. अनुत्तरीत प्रश्नांना मार्क दिले जाणार नाहीत.

कृ.पृ.प.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____
उमेदवाराचे नाव (कॅपिटल लेटर्समध्ये) :

Application Number (in figures) / अर्ज क्रमांक (आकृतींमध्ये) : _____

Roll Number (in figures) / रोल नंबर (आकृतींमध्ये) : _____

Centre of Examination (in Capital Letters) / परीक्षा केंद्र (कॅपिटल लेटर्समध्ये) : _____

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____
उमेदवाराची स्वाक्षरी : निरीक्षकांची स्वाक्षरी :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : _____
केंद्र अधीक्षकांच्या प्रतिकृती स्वाक्षरीचा शिक्का :

1. Identify the Principle of Management where Taylor pioneered the introduction of method of scientific inquiry into the domain of management practice.

(1) Science, not rule of thumb

(2) Harmony not discord

(3) Cooperation, not individualism

(4) Development of each and every person to the greatest efficiency and prosperity

2. Match **List-I** with **List-II** on the basis of Management Principles :

	List-I		**List-II**
(A)	Obedience to organisational rules	(I)	Unity of direction
(B)	One boss for every individual employee	(II)	Remuneration of employees
(C)	One head and one plan	(III)	Discipline
(D)	Remuneration should be just and equitable	(IV)	Unity of command

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

3. The aim of which technique given by F.W. Taylor is to reduce a given line or a product to fixed types, sizes and characteristics ?

(1) Method study

(2) Time study

(3) Standardisation of work

(4) Functional foremanship

SPACE FOR ROUGH WORK

1. टेलरने शास्त्रीय व्यवस्थापन क्षेत्रात ज्या वैज्ञानिक चौकशीच्या पद्धतीचा परिचय करून दिला ते व्यवस्थापनाचे तत्व ओळखा.

(1) व्यवस्थापन हे शास्त्र आहे ठोकताळा नाही

(2) सुसंवाद आहे विसंगती नाही

(3) व्यक्तिवाद नव्हे, तर सहकार्य आहे

(4) प्रत्येक व्यक्तीच्या कार्यक्षमतेचा जास्तीत जास्त विकास

2. व्यवस्थापन तत्त्वांच्या आधारे यादी-I आणि यादी-II यांची योग्य जोड्या जुळवा :

यादी-I	**यादी-II**
(A) संघटनात्मक नियमांचे पालन	(I) निर्देशानातील एकता
(B) प्रत्येक कर्मचाऱ्यासाठी एक बॉस	(II) कर्मचाऱ्यांचे मानधन
(C) एक व्यक्ती एक योजना	(III) शिस्त
(D) मोबदला योग्य आणि न्याय्य असावा	(IV) आदेशाची एकता

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

3. एफ. डब्ल्यू. टेलरने 'उत्पादन शृंखला किंवा वस्तू निश्चित आकारापर्यंत कमी करणे' हे कोणत्या तंत्राचे उद्दिष्ट दिले आहे ?

(1) पद्धतीचा अभ्यास

(2) वेळेचा अभ्यास

(3) कामाचे मानकीकरण

(4) कार्यात्मक पर्यवेक्षण

SPACE FOR ROUGH WORK

4. Match **List-I** with **List-II** on the basis of Management Principles :

	List-I (Meaning)		**List-II (Term)**
(A)	Employees turnover should be minimised	(I)	Stability of personnel
(B)	Emphasises kindliness and justice	(II)	Equity
(C)	Chain of authority and communication from top to bottom	(III)	Espirit de corps
(D)	Promotes team spirit	(IV)	Scalar chain

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

5. Under which dimension of business environment is "Online Booking of Air Tickets" included ?

(1) Legal dimension (2) Economic dimension

(3) Technical dimension (4) Social dimension

6. Which of the following is an example of economic environment ?

(1) Money supply in economy (2) Constitution of the country

(3) Life expectancy (4) Population shifts

7. Which of the following is an example of legal environment ?

(1) Death/Birth Ratio (2) Trade Union Act

(3) Prevailing Political System (4) Public Debt

8. Which of the following does ***not*** characterise business environment ?

(1) Inter-related (2) External forces

(3) Market orientation and product (4) Relativity

SPACE FOR ROUGH WORK

4. व्यवस्थापन तत्त्वांच्या आधारे यादी-I आणि यादी-II यांची योग्य सांगड घाला :

यादी-I (अर्थ)	**यादी-II (शब्द)**
(A) कर्मचाऱ्यांची उलाढाल कमी व्हायला हवी	(I) कर्मचाऱ्यांची स्थिरता
(B) दयाळूपणा आणि न्याय यावर भर देतो	(II) समता/निष्पक्षता
(C) वरपासून खालपर्यंत अधिकार आणि संप्रेषणाची साखळी	(III) एकी हेच बळ
(D) सांघिक भावनेला प्रोत्साहन देते	(IV) अधिकार साखळी

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

5. व्यावसायिक वातावरणाच्या कोणत्या परिमाणांतर्गत "विमान तिकिटांचे ऑनलाईन आरक्षण" समाविष्ट आहे ?

(1) कायदेशीर परिमाण (2) आर्थिक परिमाण

(3) तांत्रिक परिमाण (4) सामाजिक आयाम

6. खालीलपैकी कोणते आर्थिक पर्यावरणाचे उदाहरण आहे ?

(1) अर्थव्यवस्थेत पैशाचा पुरवठा (2) देशाचे संविधान

(3) आयुर्मान (4) लोकसंख्येतील बदल

7. खालीलपैकी कोणते कायदेशीर पर्यावरणाचे उदाहरण आहे ?

(1) मृत्यू/जन्म गुणोत्तर (2) कामगार संघटना कायदा

(3) प्रचलित राजकीय व्यवस्था (4) सार्वजनिक कर्ज

8. खालीलपैकी कोणते व्यावसायिक पर्यावरणाचे वैशिष्ट्य ***नाही*** ?

(1) परस्पर संबंधित (2) बाह्य शक्ती

(3) बाजार अभिमुखता आणि उत्पादन (4) सापेक्षता

SPACE FOR ROUGH WORK

9. Identify the correct sequence of steps under the Planning function :

(A) Setting objectives

(B) Identifying alternative courses of action

(C) Developing premises

(D) Evaluating alternative courses of action

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

10. Identify the correct sequence of Selection process :

(A) Selection decision

(B) Employment interview

(C) Selection tests

(D) Reference checking

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

11. "It is a joint programme of training in which educational institutions and business firms cooperate." Identify the method of training.

(1) Vestibule training

(2) Apprenticeship training

(3) Internship training

(4) Job rotation

SPACE FOR ROUGH WORK

9. नियोजन कार्याखालील पायऱ्यांचा योग्य क्रम ओळखा.

(A) उद्दिष्टे निश्चित करणे

(B) कृतीचा पर्यायी मार्ग ओळखणे

(C) परिसराचा विकास करणे

(D) पर्यायी कृती मार्गाचे मूल्यांकन करणे

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

10. निवड प्रक्रियेचा योग्य क्रम ओळखा.

(A) निवडीचा निर्णय

(B) रोजगाराच्या मुलाखती

(C) निवड चाचण्या

(D) संदर्भ तपासणी

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

11. "हा प्रशिक्षणाचा संयुक्त कार्यक्रम आहे ज्यामध्ये शैक्षणिक संस्था आणि व्यावसायिक संस्था सहकार्य करतात." प्रशिक्षणाची पद्धत ओळखा.

(1) वेस्टिब्यूल प्रशिक्षण

(2) प्रशिक्षणार्थी प्रशिक्षण

(3) आंतरवासिता (इंटर्नशिप) प्रशिक्षण

(4) कामाची फेररचना

SPACE FOR ROUGH WORK

12. Match **List-I** with **List-II** on the basis of meaning and name of the concept :

	List-I		**List-II**
(A)	Choosing the most appropriate candidate	(I)	Selection
(B)	Candidate is given an introduction to superiors	(II)	Orientation
(C)	Learning the skills related to a job	(III)	Recruitment
(D)	Searching for prospective employees	(IV)	Training

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

13. Which of the following is a process of incitement or inducing subordinates to act in a desired manner to achieve organisational goals ?

(1) Motivation (2) Supervision

(3) Leadership (4) Communication

14. Find the correct sequence of needs as given by Maslow in his Need Hierarchy Theory.

(A) Belongingness needs

(B) Safety and Security needs

(C) Self-actualisation needs

(D) Esteem needs

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

15. "_____ is a process of influencing the behaviour of people by making them strive voluntarily towards achievement of organisational goals."

(1) Motivation (2) Supervision

(3) Leadership (4) Communication

SPACE FOR ROUGH WORK

12. अर्थ आणि संकल्पनेच्या नावाच्या आधारावर यादी-I आणि यादी-II यांच्या योग्य जोड्या लावा :

यादी-I	**यादी-II**
(A) सर्वात योग्य उमेदवार निवडणे	(I) निवड
(B) उमेदवाराला वरिष्ठांची ओळख करून दिली जाते	(II) दिशा देणे
(C) नोकरीशी संबंधित कौशल्ये शिकणे	(III) भरती
(D) संभाव्य कर्मचाऱ्यांचा शोध	(IV) प्रशिक्षण

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

13. खालीलपैकी कोणती प्रक्रिया म्हणजे अधीन असलेल्या संस्थांना संस्थात्मक उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी आणि इच्छित पद्धतीने कार्य करण्यासाठी चिथावणी देण्याची किंवा प्रवृत्त करण्याची प्रक्रिया आहे ?

(1) प्रेरणा (2) देखरेख

(3) नेतृत्व (4) संवाद

14. मॅस्लोने त्याच्या गरजांच्या उतरंडीच्या सिद्धांतानुसार (नीड हायरार्की थिअरी) दिलेला गरजांचा योग्य क्रम शोधा.

(A) मालकीच्या गरजा

(B) सुरक्षा आणि सुरक्षिततेच्या गरजा

(C) आत्मसाक्षात्कार गरजा

(D) सन्मानाच्या गरजा

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

15. _____ ही "संघटनात्मक उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी स्वेच्छेने प्रयत्न करण्यास प्रवृत्त करून लोकांच्या वर्तनावर प्रभाव टाकण्याची प्रक्रिया आहे."

(1) प्रेरणा देणे (2) देखरेख करणे

(3) नेतृत्व करणे (4) संवाद करणे

SPACE FOR ROUGH WORK

16. Which of the following is ***not*** a limitation of Controlling ?

(1) Costly affair
(2) Resistance from employees
(3) Ensure order and discipline
(4) Little control on external factors

17. Identify the correct sequence of Controlling process :

(A) Analysing deviations
(B) Measurement of actual performance
(C) Setting up standards
(D) Comparison of actual performance with standards

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

18. "Only a 5% increase in labour cost may be more troublesome than a 15% increase in postal charges." Identify the concept pointed out in the statement.

(1) Deviation
(2) Critical point control
(3) Break-even analysis
(4) Critical path method

19. Identify the function performed by Financial Market from the following statement :
"Holders of assets can readily sell their financial assets through the mechanism of the financial market."

(1) Reduce the cost of transactions
(2) Provide liquidity to financial assets
(3) Facilitate price discovery
(4) Mobilisation of savings and channelising them into the most productive uses

20. If any of the parties are not satisfied by the order of _____, they can appeal against such order to the State Commission on the grounds of facts or law within a period of forty-five days from the date of order.

(1) District Commission
(2) State Commission
(3) National Commission
(4) Local Court

21. Identify the importance of consumer protection discussed in the following lines — "Business organisations make money by selling goods and providing services to consumers. Thus, consumers form an important group among the many stakeholders of business and like other stakeholders, their interest has to be well taken care of."

(1) Moral justification
(2) Business uses society's resources
(3) Social responsibility
(4) Long-term interest of business

SPACE FOR ROUGH WORK

16. खालीलपैकी कोणती नियंत्रणाची मर्यादा ***नाही*** ?

(1) महागडे व्यवहार
(2) कर्मचाऱ्यांचा विरोध
(3) सुव्यवस्था आणि शिस्त सुनिश्चित करा
(4) बाह्य घटकांवर थोडे नियंत्रण

17. नियंत्रण प्रक्रियेचा योग्य क्रम ओळखा.

(A) विचलनांचे विश्लेषण
(B) प्रत्यक्ष कामगिरीचे मापन
(C) मानके तयार करणे
(D) प्रत्यक्ष आणि नियोजित कामगिरीची तुलना

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

18. "टपाल शुल्कात 15% वाढ होण्यापेक्षा कामगार खर्चात केवळ 5% वाढ होणे अधिक त्रासदायक असू शकते", असे निवेदनात नमूद केलेली संकल्पना ओळखा.

(1) विचलन
(2) निर्णायक बिंदू नियंत्रण
(3) ब्रेक-इव्हन विश्लेषण
(4) चिकित्सक मार्ग पद्धत

19. वित्तीय बाजाराने केलेले कार्य खालील विधानावरून ओळखा.

"मालमत्ताधारक वित्तीय बाजाराच्या यंत्रणेद्वारे त्यांची आर्थिक मालमत्ता सहजपणे विकू शकतात."

(1) व्यवहाराचा खर्च कमी करणे
(2) आर्थिक मालमत्तांना तरलता प्रदान करणे
(3) किंमतीचा शोध सुलभ करणे
(4) बचतीची जमवाजमव करणे आणि त्यांचा सर्वाधिक उत्पादनक्षम वापर करणे

20. जर कोणत्याही पक्षाचे _____ च्या आदेशाने समाधान झाले नाही. ते आदेशाच्या तारखेपासून पंचेचाळीस दिवसांच्या कालावधीत तथ्यांच्या किंवा कायद्याच्या आधारावर राज्य आयोगाकडे अशा आदेशाविरूद्ध अपील करू शकतात.

(1) जिल्हा आयोग
(2) राज्य आयोग
(3) राष्ट्रीय आयोग
(4) स्थानिक न्यायालय

21. खालील ओळींमध्ये चर्चा केलेल्या ग्राहक संरक्षणाचे महत्त्व ओळखा :

"व्यावसायिक संस्था वस्तू विकून आणि ग्राहकांना सेवा पुरवून पैसे कमावतात. अशा प्रकारे, व्यवसायाच्या अनेक गटांमध्ये मध्ये ग्राहक हा एक महत्त्वाचा गट बनतो आणि इतर गटधारकांप्रमाणेच त्यांच्या हिताचीही योग्य काळजी घेतली पाहिजे."

(1) नैतिक समर्थन
(2) व्यवसाय समाजाच्या संसाधनांचा वापर करतो
(3) सामाजिक जबाबदारी
(4) व्यवसायाचे दीर्घकालीन हित

SPACE FOR ROUGH WORK

22. Identify the Consumer Right – "The consumer has the freedom to access variety of products at competitive prices. This implies that the marketers should offer a wide variety of products in terms of quality, brand, prices, size, etc."

(1) Right to Safety
(2) Right to Seek Redressal
(3) Right to be Assured
(4) Right to Consumer Education

23. Identify the method of floatation in Primary Market wherein a company sells securities enbloc at an agreed price to a broker.

(1) Rights issue
(2) Offer for sale
(3) e-IPOs
(4) Offer through Prospectus

24. Match **List-I** with **List-II** on the basis of meaning and the term :

	List-I (Meaning)		**List-II (Term)**
(A)	Right to command	(I)	Answerability
(B)	Obligation to perform task	(II)	Delegation
(C)	Accountability	(III)	Authority
(D)	Basis of management hierarchy	(IV)	Responsibility

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. Identify the correct sequence of Organising function of management.

(A) Establishing authority and reporting relationships
(B) Departmentalisation
(C) Identification and division of work
(D) Assignment of duties

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

22. ग्राहकांचा हक्क ओळखा :

"ग्राहकांना स्पर्धात्मक किंमतींवर विविध उत्पादने मिळवण्याचे स्वातंत्र्य आहे. याचा अर्थ असा आहे की विक्रेत्यांनी गुणवत्ता, ब्रँड, किंमती, आकार इत्यादींच्या बाबतीत विविध प्रकारची उत्पादने देऊ केली पाहिजेत."

(1) सुरक्षिततेचा हक्क
(2) तोडगा काढण्याचा हक्क
(3) हमी मिळण्याचा हक्क
(4) ग्राहक शिक्षणाचा हक्क

23. प्राथमिक बाजारपेठेतील फ्लोटेशनची पद्धत ओळखा ज्यामध्ये एखादी कंपनी दलालाला मान्य किंमतीला रोखे विकते.

(1) हक्काचे भाग
(2) विक्रीसाठीची ऑफर
(3) ई-आय. पी. ओ.
(4) माहितीपात्राकाच्या माध्यमातून प्रस्ताव

24. अर्थ आणि मुदतीच्या आधारावर यादी-I आणि यादी-II यांच्या योग्य जोड्या लावा :

यादी-I (अर्थ)		**यादी-II (शब्द)**	
(A)	आदेश देण्याचा अधिकार	(I)	उत्तर देण्यास बांधील
(B)	कार्य पार पाडण्याची जबाबदारी	(II)	प्रतिनिधीमंडळ
(C)	उत्तरदायित्व	(III)	अधिकार
(D)	व्यवस्थापन पदानुक्रमाचा पाया	(IV)	जबाबदारी

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. व्यवस्थापनाच्या संघटनात्मक कार्याचा योग्य क्रम ओळखा.

(A) वरिष्ठांना अहवाल देण्याचे संबंध प्रस्थापित करणे
(B) विभागीकरण
(C) कामाची ओळख आणि विभागणी
(D) कर्तव्यांची नियुक्ती

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

26. The formal organisation can be better understood by a study of its features which are as follows :

(A) It specifies the relationships among various job positions and the nature of their inter-relationship. This clarifies who has to report to whom.

(B) It is a means to achieve the objectives specified in the plans, as it lays down rules and procedures essential for their achievement.

(C) Independent channels of communication without specified direction of flow of information are developed by group members.

(D) It is deliberately designed by the top management to facilitate the smooth functioning of the organisation.

Which of the following options are correct ?

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (B), (C) and (D)
(4) (B), (C) and (D) only

27. The informal organisation offers many benefits. Important among them are given below :

(A) Prescribed lines of communication are not followed. Thus, informal organisation leads to faster spread of information as well as quick feedback.

(B) It helps to fulfil the social needs of the members and allows them to find like minded people. This enhances their job satisfaction since it gives them a sense of belongingness in the organisation.

(C) It contributes towards fulfilment of organisational objectives by compensating for inadequacies in the formal organisation.

(D) Unity of command is maintained through an established chain of command.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (B), (C) and (D)
(4) (B), (C) and (D) only

28. Identify the correct sequence of trading & settlement procedure :

(A) The investor has to sign a broker client agreement.

(B) The investor has to open a 'Demat' Account.

(C) An order confirmation slip is issued to the investor by the broker.

(D) The broker will then go online and connect to the main stock exchange.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

26. औपचारिक संस्थेला त्याच्या वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करून अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेतले जाऊ शकते. ही वैशिष्ट्ये खालीलप्रमाणे आहेतः

(A) ती नोकरीच्या विविध पदांमधील संबंध आणि त्यांच्या परस्पर संबंधांचे स्वरूप निर्दिष्ट करते. हे स्पष्ट करते की कोणी कोणाला कळवावे.

(B) योजनांमध्ये निर्दिष्ट केलेली उद्दिष्टे साध्य करण्याचे हे एक साधन आहे, कारण त्यात त्या सध्या करण्यासाठी आवश्यक नियम आणि कार्यपद्धती नमूद केल्या आहेत.

(C) माहितीच्या प्रवाहाच्या विशिष्ट आदेशाशिवाय संप्रेषणाचे स्वतंत्र मार्ग गट-सदस्यांद्वारे विकसित केले जातात.

(D) संस्थेचे सुरळीत कामकाज सुलभ करण्यासाठी वरिष्ठ व्यवस्थापनाने त्याची जाणीवपूर्वक रचना केली आहे.

खालीलपैकी कोणता पर्याय योग्य आहे ?

(1) (A), (B) आणि (D) फक्त
(2) (A), (B) आणि (C) फक्त
(3) (A), (B), (C) आणि (D)
(4) (B), (C) आणि (D) फक्त

27. अनौपचारिक संस्थेचे अनेक फायदे आहेत. त्यापैकी महत्त्वाच्या गोष्टी खाली दिल्या आहेतः

(A) संवादाच्या विहित मार्गांचे पालन केले जात नाही. अशा प्रकारे, अनौपचारिक संस्थेमुळे माहितीचा जलद प्रसार होतो तसेच त्वरित प्रतिसाद मिळतो.

(B) हे सदस्यांच्या सामाजिक गरजा पूर्ण करण्यास मदत करते आणि त्यांना समविचारी लोक शोधण्यास मदत करते. यामुळे त्यांचे नोकरीतील समाधान वाढते कारण त्यामुळे त्यांना संस्थेबाबत आपलेपणाची भावना येते.

(C) औपचारिक संस्थेतील अपुरेपणाची भरपाई करून संघटनात्मक उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यात ते योगदान देते.

(D) आदेशाची एकता एका प्रस्थापित साखळीद्वारे राखली जाते.

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B) आणि (D) फक्त
(2) (A), (B) आणि (C) फक्त
(3) (A), (B) (C) आणि (D)
(4) (B), (C) आणि (D) फक्त

28. व्यापार आणि तडजोड (सेटलमेंट) प्रक्रियेचा योग्य क्रम ओळखा.

(A) गुंतवणूकदाराला दलाल-ग्राहक करारावर स्वाक्षरी करावी लागते.

(B) गुंतवणूकदाराला 'डिमॅट' खाते उघडावे लागते.

(C) दलालाकडून गुंतवणूकदाराला ऑर्डरची पुष्टी पावती दिली जाते.

(D) त्यानंतर दलाल ऑनलाईन जाईल आणि मुख्य शेअर बाजाराशी जोडला जाईल.

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

29. The market where existing securities are bought and sold is known as _____ .

(1) Primary market (2) Secondary market

(3) Capital market (4) Financial market

30. Qualities of sucessful entrepreneur do ***not*** include :

(1) Initiative (2) Self-confidence

(3) Risk avoider (4) Wealth creators

31. Identify the function performed by SEBI :

"It controls insider trading, takeover bids and imposes penalties for such practices."

(1) Protective functions (2) Regulatory functions

(3) Developmental functions (4) Preventive functions

32. Financial management aims at choosing the best investment and financing alternatives by focusing on their costs and benefits. Its objective is to :

(1) Increase the shareholders' wealth (2) Decrease the shareholders' wealth

(3) Increase the shareholders' capital (4) Decrease the shareholders' capital

33. A proper matching of funds requirements and their availability is sought to be achieved by _____ .

(1) Financial planning (2) Financial control

(3) Capital budgeting (4) Investment decisions

34. Debt is _____ but is more _____ for a business because the payment of interest and the return of principal is obligatory for the business.

(1) Cheaper, risky (2) Cheaper, safe

(3) Expensive, risky (4) Expensive, safe

35. "Coordination unifies unrelated interests into purposeful work activity." Identify the nature of coordination.

(1) Coordination is an all pervasive function (2) Coordination is a continuous process

(3) Coordination ensures unity of action (4) Coordination integrates group efforts

36. Akash Industries has installed a waste recycling plant in its premises and does not dump their waste material anymore. This plant is providing employment to many people. Identify the objective of management which the company is achieving by doing the aforesaid activity.

(1) Social objective (2) Economic objective

(3) Personal objective (4) Growth

SPACE FOR ROUGH WORK

29. ज्या बाजारपेठेत विद्यमान रोखे खरेदी केले जातात आणि विकले जातात ती _____ बाजारपेठ म्हणून ओळखली जाते.

(1) प्राथमिक (2) दुय्यम

(3) भांडवली (4) आर्थिक

30. यशस्वी उद्योजकाच्या गुणधर्मांमध्ये खालीलपैकी कोणता गुण समाविष्ट समाविष्ट ***नाही*** ?

(1) पुढाकार (2) आत्मविश्वास

(3) जोखीम टाळणारा (4) संपत्ती निर्माण करणारा

31. सेबीने केलेले कार्य ओळखा.

"सेबी अंतर्गत व्यापार, अधिग्रहण बोली नियंत्रित करते आणि अशा पद्धतींसाठी दंड आकारते."

(1) संरक्षणात्मक कार्ये (2) नियामक कार्ये

(3) विकासात्मक कार्ये (4) प्रतिबंधात्मक कार्ये

32. आर्थिक व्यवस्थापनाचा उद्देश गुंतवणूक आणि वित्तपुरवठ्यासाठी सर्वोत्तम पर्याय निवडून त्याचा खर्च आणि फायदे यावर लक्ष केंद्रित करणे हा आहे. त्याचा उद्देश असा आहे की :

(1) भागधारकांची संपत्ती वाढवणे (2) भागधारकांची संपत्ती कमी करणे

(3) भागधारकांचे भांडवल वाढवणे (4) भागधारकांचे भांडवल कमी करणे

33. निधीची आवश्यकता आणि त्यांची उपलब्धता यांची योग्य जुळवाजुळव करण्याचा प्रयत्न _____ होतो.

(1) आर्थिक नियोजनामुळे (2) आर्थिक नियंत्रणामुळे

(3) भांडवली अंदाजपत्रकामुळे (4) गुंतवणुकीच्या निर्णयांमुळे

34. कर्ज _____ आहे. पण त्याहून अधिक व्यवसायासाठी _____ आहे कारण व्याज भरणे आणि मुद्दल परत करणे व्यवसायासाठी अनिवार्य आहे.

(1) स्वस्त, धोकादायक (2) स्वस्त, सुरक्षित

(3) महागडे, धोकादायक (4) महाग, सुरक्षित

35. "समन्वय, रुची किंवा आवड नसलेल्या कार्याचे उद्देशपूर्ण कार्यात एकत्रीकरण करतो."

यातील समन्वयाचे स्वरूप ओळखा.

(1) समन्वय हे सर्वव्यापी कार्य आहे (2) समन्वय ही एक निरंतर प्रक्रिया आहे

(3) समन्वयामुळे कृतीची एकता सुनिश्चित होते (4) समन्वय गट प्रयत्नांचे एकत्रीकरण करतो

36. आकाश इंडस्ट्रीज यांनी त्यांच्या आवारात कचरा पुनर्वापराचा प्रकल्प उभारला आहे आणि आता ते त्यांचा कचरा बाहेर टाकत नाहीत. हा प्रकल्प अनेक लोकांना रोजगार देत आहे. वर दिलेला क्रियाकलाप करून कंपनी जे साध्य करत आहे ते व्यवस्थापनाचे उद्दिष्ट ओळखा.

(1) सामाजिक उद्दिष्ट (2) आर्थिक उद्दिष्ट

(3) वैयक्तिक उद्दिष्ट (4) वाढ उद्दिष्ट

SPACE FOR ROUGH WORK

37. "Management always works by keeping an end result or aim of the organisation. All activities of managers are directed towards the end result." From the above statement, identify the feature of management.

(1) Management is multidimensional
(2) Management is continuous
(3) Management is intangible
(4) Management is a goal oriented process

38. The key position of top-level management is _____ .

(1) Managing Director
(2) Production Manager
(3) Marketing Manager
(4) Plant Supervisor

39. Match **List-I** with **List-II**.

	List-I		**List-II**
(A)	Intelligence test	(I)	Indicator of a person's capacity to develop
(B)	Aptitude test	(II)	Clues to a person's emotions, values, etc.
(C)	Personality test	(III)	Measure existing skills of the individual
(D)	Trade test	(IV)	Indicator of a person's learning ability and ability to make judgements

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (IV), (B) - (I), (C) - (II), (D) - (III)

(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(4) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (II)

40. Which of the following are advantages of functional structure of an organisation ?

(A) Leads to occupational specialisation.

(B) Places less emphasis on organisational objectives.

(C) Promotes coordination and control within a department.

(D) Increases operational efficiency.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (C) only
(2) (A) and (B) only
(3) (A), (C) and (D) only
(4) (C) and (D) only

SPACE FOR ROUGH WORK

37. "व्यवस्थापन नेहमी संस्थेचा अंतिम परिणाम किंवा उद्दिष्ट ठेवून कार्य करते. व्यवस्थापकांचे सर्व उपक्रम अंतिम परिणामाच्या दिशेने निर्देशित केले जातात." वरील विधानावरून, व्यवस्थापनाचे वैशिष्ट्य ओळखा.

(1) व्यवस्थापन बहुआयामी आहे
(2) व्यवस्थापन सातत्यपूर्ण आहे
(3) व्यवस्थापन अमूर्त आहे
(4) व्यवस्थापन ही एक ध्येय केंद्रित प्रक्रिया आहे

38. _____ उच्च स्तरीय व्यवस्थापनाचे प्रमुख स्थान आहे.

(1) व्यवस्थापकीय संचालक
(2) निर्मिती व्यवस्थापक
(3) विपणन व्यवस्थापक
(4) प्लांट पर्यवेक्षक

39. यादी-I आणि यादी-II यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

यादी-I	**यादी-II**
(A) बुद्धिमत्तेची चाचणी	(I) व्यक्तीच्या विकासाच्या क्षमतेचे सूचक
(B) कल चाचणी	(II) एखाद्या व्यक्तीच्या भावना, मूल्ये इत्यादींचे धागेदोरे
(C) व्यक्तिमत्व चाचणी	(III) व्यक्तीची सध्याची कौशल्ये मोजणे
(D) ट्रेड चाचणी	(IV) व्यक्तीच्या शिकण्याच्या क्षमतेचे आणि निर्णय घेण्याचे सूचक

खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (IV), (B) - (I), (C) - (II), (D) - (III)
(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)
(4) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (II)

40. संस्थेच्या कार्यात्मक संरचनेचे खालीलपैकी कोणते फायदे आहेत ?

(A) व्यावसायिक विशेषीकरणाकडे नेतात.
(B) संघटनात्मक उद्दिष्टांवर कमी भर दिला जातो.
(C) विभागात समन्वय आणि नियंत्रणाला प्रोत्साहन देते.
(D) परीचालन कार्यक्षमतेत वाढ होते.

(1) फक्त (A), (B) आणि (C)
(2) फक्त (A) आणि (B)
(3) फक्त (A, (C) आणि (D)
(4) फक्त (C) आणि (D)

SPACE FOR ROUGH WORK

On the basis of the information given in the case, answer the next five questions.

"Just Foodie" is a food chain offering different snacks like chips, biscuits, chocochip cookies, cakes, etc. through their own retail outlets. To make their products available to customers at right time, right place, they are also selling their products to grocery stores in addition to their own outlets. The taste, quality and packing are given utmost care. They are offering good quality, so they are able to charge higher price than their competitors. To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs, etc. They are offering discounts to customers on various occasions. All these considerations have made "Just Foodie" a complete success and they are able to win over different competitors in the market, and their market share is rising continuously.

41. In the above case "Just Foodie" is using various variables of Marketing Mix. Identify the variable used in the following statement :

"To make their products available to customers at right time, right place, they are also selling their products to grocery stores in addition to their own outlets."

(1) Product (2) Price

(3) Promotion (4) Physical distribution

42. Identify the element of marketing mix in the following statement :

"The taste, quality and packing are given utmost care."

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

43. "They are able to charge higher price than their competitors." Which element of marketing mix is discussed in the statement ?

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

44. "To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs etc. They are offering discounts to customers on various occasions." Identify the marketing mix element from the above statement.

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

45. "To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs etc. They are offering discounts to customers on various occasions." Which tool of the promotion mix is used in the given statement ?

(1) Advertisement (2) Sales promotion

(3) Personal selling (4) Publicity

SPACE FOR ROUGH WORK

प्रकरणात दिलेल्या माहितीच्या आधारे, पुढे पाच प्रश्नांची उत्तरे द्या.

"जस्ट फूडी" ही एक खाद्य साखळी आहे जी त्यांच्या स्वतःच्या किरकोळ विक्री केंद्रांद्वारे चिप्स, बिस्किटे, चोकोचिप कुकीज, केक इ. सारख्या विविध खाद्यपदार्थांची विक्री करते. ग्राहकांना त्यांची उत्पादने योग्य वेळी, योग्य ठिकाणी उपलब्ध करून देण्यासाठी ते त्यांची उत्पादने त्यांच्या स्वतःच्या दुकानांव्यतिरिक्त किराणा दुकानांना देखील विकत आहेत. ते चव, गुणवत्ता, पॅकिंगची अत्यंत काळजी घेतात . ते ग्राहकांना चांगल्या दर्जाची ऑफर देत आहेत जेणेकरून ते त्यांच्या प्रतिस्पर्ध्यांपेक्षा जास्त किंमत आकारू शकतील.त्यांची विक्री वाढवण्यासाठी ते मोफत भेटवस्तू, कॅशबॅक इत्यादी वेगवेगळ्या ऑफर्स वापरत आहेत. ते ग्राहकांना विविध प्रसंगी सवलती देत आहेत.या सर्व बाबींमुळे "जस्ट फूडी" ला पूर्ण यश मिळाले आहे आणि ते बाजारातील वेगवेगळ्या स्पर्धकांवर विजय मिळवू शकले आहेत आणि त्यांचा बाजारातील वाटा सातत्याने वाढत आहे.

41. वरील प्रकरणात "जस्ट फूडी" मार्केटिंग मिक्सचे विविध चल (व्हेरिएबल्स) वापरत आहेत. खालील विधानात वापरलेले चल ओळखा :
"ग्राहकांना त्यांची उत्पादने योग्य वेळी, योग्य ठिकाणी उपलब्ध करून देण्यासाठी ते त्यांची उत्पादने त्यांच्या स्वतःच्या दुकानांव्यतिरिक्त किराणा दुकानांना देखील विकत आहेत."

(1) उत्पादन (2) किंमत
(3) विक्रीवृधी (4) प्रत्यक्ष/भौतिक वितरण

42. पुढील विधानात विपणन मिश्रणाचा घटक ओळखा :
"चव, गुणवत्ता, पॅकिंगची अत्यंत काळजी घेतली जाते."

(1) उत्पादन मिश्रण (2) किंमत मिश्रण
(3) जाहिरात मिश्रण (4) प्रत्यक्ष/भौतिक वितरण मिश्रण

43. "ते त्यांच्या प्रतिस्पर्ध्यांपेक्षा जास्त किंमत आकारण्यास सक्षम आहेत." निवेदनात विपणन मिश्रणाच्या कोणत्या घटकाची चर्चा केली आहे ?

(1) उत्पादन मिश्रण (2) किंमत मिश्रण
(3) जाहिरात मिश्रण (4) प्रत्यक्ष/भौतिक वितरण मिश्रण

44. "त्यांची विक्री वाढवण्यासाठी, ते वेगवेगळ्या ऑफर वापरत आहेत : मोफत भेटवस्तू, कॅशबॅक, इत्यादी ते ग्राहकांना विविध प्रसंगी सवलती देत आहेत." वरील विधानातून विपणन मिश्र घटक ओळखा.

(1) उत्पादन मिश्रण (2) किंमत मिश्रण
(3) जाहिरात मिश्रण (4) प्रत्यक्ष/भौतिक वितरण मिश्रण

45. "त्यांची विक्री वाढवण्यासाठी, ते वेगवेगळ्या ऑफर वापरत आहेत : मोफत भेटवस्तू, कॅशबॅक, इत्यादी ते ग्राहकांना विविध प्रसंगी सवलती देत आहेत." दिलेल्या विधानात जाहिरात मिश्रणाचे कोणते साधन वापरले आहे ?

(1) जाहिरात (2) विक्री प्रोत्साहन
(3) वैयक्तिक विक्री (4) प्रसिद्धी

SPACE FOR ROUGH WORK

On the basis of the information given in the case, answer the next five questions.

A Maharatna Company, Indian Oil

Indian Oil is India's largest commercial organisation. It is the top ranked Indian company in the Fortune 'Global 500' listings (2017). Indian Oil's vision is driven by a group of dynamic leaders, who have made it a name to reckon with. With an over 34,000 strong workforce, a Maharatna Company, Indian Oil has been helping to meet India's energy demands and reaching petroleum products in every part of India for over five decades.

- It plans to increase its business operations all around the world.
- The company plans to invest ₹ 20,000 crore in 2017 – 18 acquisitions and plans to expand overseas. The company is always believed to be ahead of the demand. Last year too, IOC had invested close to ₹ 20,000 crore, including around ₹ 16,000 crore in various Indian projects and on acquisition for upstream in Russia.
- The company believed that if the goals are well defined, employees are aware of what the organisation has to do and what they must do to achieve those goals.
- Changes or events cannot be eliminated, but they can be anticipated and managerial responses to them can be developed. Policy formation serves as the basis of coordinating the activities and efforts of different divisions, departments and individuals.
- It helps in avoiding confusion and misunderstanding. Manager can look into the future and make a choice from amongst various alternative courses of action.

46. Identify the function of management highlighted in the above case.

(1) Organising

(2) Staffing

(3) Directing

(4) Planning

SPACE FOR ROUGH WORK

प्रकरणात दिलेल्या माहितीच्या आधारे, पुढे पाच प्रश्नांची उत्तरे द्या.

एक महारत्न कंपनी, इंडियन ऑईल

इंडियन ऑईल ही भारतातील सर्वात मोठी व्यावसायिक संस्था आहे. फॉर्च्युनच्या 'ग्लोबल 500' यादीत (2017) ही भारतीय कंपनी अव्वल स्थानावर आहे. इंडियन ऑईल कंपनी गतिशील नेत्यांच्या एका गटाद्वारे दूरदृष्टीने चालवली जाते. ज्यांनी त्या कंपनीला नावारूपास आणले आहे. 34,000 हून अधिक सशक्त कामगार असलेल्या, महारत्न कंपनीसह, इंडियन ऑईल पाच दशकांहून अधिक काळापासून भारताची ऊर्जेची मागणी पूर्ण करण्यासाठी आणि भारताच्या प्रत्येक भागात पेट्रोलियम उत्पादने पोहोचवण्यासाठी मदत करत आहे.

- जगभरात आपला व्यवसाय वाढवण्याची त्यांची योजना आहे.
- 20,000 कोटी रुपयांचे 2017 – 18 अधिग्रहण आणि परदेशात विस्तार करण्याची कंपनीची योजना आहे. मागणीपेक्षा नेहमीच आघाडीवर असल्याचा कंपनीला विश्वास आहे. गेल्या वर्षीही आय.ओ.सी. ने सुमारे ₹ 20,000 कोटी, ज्यात सुमारे विविध भारतीय प्रकल्पांसाठी 16,000 कोटी रुपये आणि रशियातील संस्थांचे अधिग्रहण करण्यसाठी गुंतवले.
- कंपनीचा असा विश्वास होता की जर उद्दिष्टे चांगल्या प्रकारे परिभाषित केली गेली असतील तर कर्मचाऱ्यांना संस्थेने काय करावे आणि ती उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी त्यांनी काय केले पाहिजे याची जाणीव असते.
- बदल किंवा घटना वगळल्या जाऊ शकत नाहीत परंतु त्यांचा अंदाज लावला जाऊ शकतो आणि त्यासाठी व्यवस्थापकीय प्रतिसाद विकसित केला जाऊ शकतो. धोरण निर्मिती हा विविध विभाग, विभाग आणि व्यक्तींच्या कार्यात आणि प्रयत्नांमध्ये समन्वय साधण्याचा आधार म्हणून काम करतो.
- यामुळे गोंधळ आणि गैरसमज टाळण्यास मदत होते. व्यवस्थापक भविष्याकडे बघू शकतो आणि कृतीच्या विविध पर्यायी मार्गांपैकी एक निवडू शकतो.

46. वरील प्रकरणात ठळकपणे दर्शविलेले व्यवस्थापनाचे कार्य ओळखा.

(1) आयोजन

(2) कर्मचारी व्यवस्थापन

(3) निर्देशन

(4) नियोजन

SPACE FOR ROUGH WORK

47. "If the goals are well defined, employees are aware of what the organisation has to do and what they must do to achieve those goals." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Facilitates decision making

(2) Reduces overlapping and wasteful activities

(3) Reduces risks of uncertainty

(4) Provides direction

48. "Changes or events cannot be eliminated, but they can be anticipated and managerial responses to them can be developed." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Provides direction

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Reduces overlapping and wasteful activities

(4) Facilitates decision making

49. "Policy formation serves as the basis of coordinating the activities and efforts of different divisions, departments and individuals. It helps in avoiding confusion and misunderstanding." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Facilitates decision making

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Provides direction

(4) Reduces overlapping and wasteful activities

50. "Manager can look into the future and make a choice from amongst various alternative courses of action." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Provides direction

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Reduces overlapping and wasteful activities

(4) Facilitates decision making

SPACE FOR ROUGH WORK

47. "जर उद्दिष्टे चांगल्या प्रकारे परिभाषित केली गेली असतील, तर संस्थेने काय करायचे आहे आणि ती उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी त्यांनी काय केले पाहिजे याची कर्मचाऱ्यांना जाणीव असते." या विधानात अधोरेखित केलेल्या व्यवस्थापकीय कार्याचे महत्त्व ओळखा.

(1) निर्णय घेण्यास मदत होते

(2) परस्परांशी निगडीत आणि उधळपट्टीच्या क्रिया कमी करते

(3) अनिश्चिततेची जोखीम कमी करते

(4) निर्देशन करते

48. "बदल किंवा घटना वगळल्या जाऊ शकत नाहीत परंतु त्यांचा अंदाज लावला जाऊ शकतो आणि त्यांना व्यवस्थापकीय प्रतिसाद विकसित केला जाऊ शकतो." या विधानात अधोरेखित केलेल्या व्यवस्थापकीय कार्याचे महत्त्व ओळखा.

(1) मार्गदर्शन करते

(2) अनिश्चिततेची जोखीम कमी करते

(3) परस्परांशी निगडीत आणि उधळपट्टीच्या क्रिया कमी करते

(4) निर्णय घेण्यास मदत होते

49. "धोरण निर्मिती हा विविध विभाग, विभाग आणि व्यक्तींच्या कार्यात आणि प्रयत्नांमध्ये समन्वय साधण्याचा आधार म्हणून काम करतो. यामुळे गोंधळ आणि गैरसमज टाळण्यास मदत होते." या विधानात अधोरेखित केलेल्या व्यवस्थापकीय कार्याचे महत्त्व ओळखा.

(1) निर्णय घेण्यास मदत होते

(2) अनिश्चिततेची जोखीम कमी करते

(3) मार्गदर्शन करते

(4) परस्परांशी निगडीत आणि उधळपट्टीच्या क्रिया कमी करते

50. "व्यवस्थापक भविष्याकडे बघू शकतो आणि कृतीच्या विविध पर्यायी मार्गांपैकी एक निवडू शकतो." या विधानात अधोरेखित केलेल्या व्यवस्थापकीय कार्याचे महत्त्व ओळखा.

(1) निर्देशन करते

(2) अनिश्चिततेची जोखीम कमी करते

(3) परस्परांशी निगडीत आणि उधळपट्टीच्या क्रिया कमी करते

(4) निर्णय घेण्यास मदत होते

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning "Cancelled" on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother's Name, Father's Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

खालील सूचना काळजीपूर्वक वाचा:

8. कोणत्याही उमेदवाराला OMR उत्तरपत्रिका रिक्त ठेवण्याची परवानगी दिली जाणार नाही . कोणतीही OMR उत्तरपत्रिका कोरी आढळल्यास, ती तपासकाने त्याच्या/तिच्या स्वाक्षरीने ओलांडली जाईल, त्यावर "रद्द" असा उल्लेख केला जाईल.

9. चाचणी पुस्तिका आणि OMR उत्तरपत्रिकेचे कोणतेही पान फाडू नका किंवा दुमडू नका.

10. उमेदवारांनी OMR उत्तरपत्रिकेवर योग्य तपशील भरल्याची खात्री करावी, म्हणजे अर्ज क्रमांक, रोल क्रमांक, चाचणी पुस्तिका क्रमांक, नाव, आईचे नाव, वडिलांचे नाव आणि स्वाक्षरी.

11. इंग्रजी आणि हिंदी/प्रादेशिक भाषेतील आवृत्तीमधील कोणत्याही प्रश्नामध्ये विसंगती आढळल्यास, इंग्रजी आवृत्ती मूल्यमापनासाठी अंतिम आवृत्ती मानली जाईल.

12. केवळ चाचणी पुस्तिकेत या उद्देशासाठी प्रदान केलेल्या जागेत खडबडीत काम करणे आवश्यक आहे.

13. इलेक्ट्रॉनिक स्कॅनिंग प्रक्रियेद्वारे उत्तरांचे मूल्यमापन केले जाईल. अपूर्ण किंवा चुकीच्या नोंदीमुळे OMR उत्तरपत्रिका अवैध ठरू शकते .

14. उमेदवारांना OMR उत्तरपत्रिकेवर दुमडणे किंवा कोणतेही चुकीचे गुण न बनवण्याचा सल्ला दिला जातो . खोडरबर, खिळे, ब्लेड, पांढरा द्रव/व्हाइटनर इत्यादींचा वापर, कोणत्याही प्रकारे ओएमआर उत्तरपत्रिका परीक्षेच्या वेळी डागणे, स्क्रॅच करणे किंवा खराब करणे यासाठी सक्त मनाई आहे. इरेजर, नेल, ब्लेड किंवा व्हाईट फ्लुइड/व्हाइटनरचा वापर करून कोणत्याही प्रकारे डाग, ओरखडे किंवा नुकसान झाल्यास उमेदवारांची उमेदवारी आणि OMR उत्तरपत्रिका रद्द केली जाईल.

15. OMR उत्तरपत्रिकेची एक प्रत असेल , म्हणजे मूळ प्रत. परीक्षा संपल्यानंतर, उमेदवाराने OMR उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकाकडे सोपवावी. परीक्षा संपल्यानंतर उमेदवार चाचणी पुस्तिका काढून घेऊ शकतो. उमेदवाराने OMR उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकाकडे न दिल्यास आणि OMR उत्तरपत्रिका घेऊन निघून गेल्यास, त्याची/तिची उमेदवारी रद्द केली जाईल आणि त्याच्याविरुद्ध फौजदारी कारवाई देखील सुरू केली जाईल.

16. उमेदवारांनी रुमाल, कोणताही मोबाईल फोन, कोणत्याही प्रकारची घड्याळ, बेल्ट किंवा अंगठी, चेन, कानातली अंगठी इत्यादी दागिने, इलेक्ट्रॉनिक किंवा संपर्क साधने, पेन, पेन्सिल, खोडरबर, शार्पनर आणि दुरुस्ती सोबत नेऊ नयेत अशी सक्त सूचना देण्यात आली आहे. परीक्षा केंद्रात द्रव. कोणत्याही उमेदवाराकडे अशी कोणतीही वस्तू आढळून आल्यास, त्याला परीक्षा केंद्रात प्रवेश दिला जाणार नाही. परीक्षा कक्षात उमेदवाराने वर नमूद केल्याप्रमाणे मोबाईल फोन किंवा इतर कोणतेही सहाय्यक साहित्य बाळगणे हे गंभीर उल्लंघन मानले जाईल आणि यामुळे उमेदवारी रद्द केली जाऊ शकते आणि भविष्यातील परीक्षांपासून त्याला/तिला काढून टाकले जाऊ शकते.

17. जर उमेदवाराने कोणत्याही सूचनांचे उल्लंघन केले किंवा कोणतीही अनुशासनहीनता किंवा गैरवर्तणूक दाखवली, तर उमेदवारी रद्द करणे आणि भविष्यातील परीक्षांपासून परावृत्त करणे यासह योग्य कारवाई केली जाईल.

18. इलेक्ट्रॉनिक/मॅन्युअल कॅल्क्युलेटर वापरण्यास परवानगी **नाही** .